

dr hab. Witold Holtz, prof. AM

Dziedzina – sztuki muzyczne

Dyscyplina – instrumentalistyka

Recenzja pracy doktorskiej mgr Qing Xu

Na pracę doktorską pt. „*Studium trzech XX-wiecznych utworów na flet i fortepian autorstwa Jianga Wenye, Siergieja Prokofiewa i Francisa Poulenca*” składa się dzieło artystyczne w postaci nagrania oraz opis w formie dysertacji. Płyta zawiera następujące kompozycje:

Jiang Wenye – Sonata Festosa op.17

Siergiej Prokofiew – Sonata D-dur na flet i fortepian op.94

Francis Poulenc – Sonata na flet i fortepian

Niestety w załączonej dokumentacji nie ma żadnej informacji o współwykonawcy, a także o miejscu nagrania i osobie odpowiedzialnej za reżyserię dźwięku. Podanie chociażby imienia i nazwiska jest zwyczajową formą docenienia wkładu pracy osób zaangażowanych w nagranie. Przedstawione przez Doktorantkę dzieło artystyczne jest dowodem zainteresowania wykonawstwem muzyki kameralnej oraz ideą partnerstwa muzycznego. Różnorodna materia dźwiękowa prezentowanych kompozycji stawia przed wykonawcami szereg wyzwań. Z tych zadań Pani Qing Xu wywiązuje się dobrze. Jest pianistką sprawną technicznie, wykazuje umiejętności i predyspozycje do współpracy z innymi współwykonawcami. Jej grę charakteryzuje panowanie nad odpowiednim wolumenem dźwięku, operowanie wspólnym muzycznym czasem i oddechem. Założenia interpretacyjne realizowane są w oparciu o dokładną realizację tekstu muzycznego, a źródłem właściwego odczytania idei prezentowanych kompozycji jest szczegółowa analiza utworów, zarówno w kontekście historycznym jak i formalnym. Dotyczy to przede wszystkim *Sonaty Festosa na flet i fortepian op.17 Jianga Wenye*, która wydaje się najbliższa estetyce i muzycznym upodobaniom Doktorantki. Jest to kompozycja odbiegająca od pozostałych zarejestrowanych utworów, zarówno pod względem stylu jak i trudności wykonawczych, szczególnie technicznych. W grze pianistki słychać dbałość o jakość dźwięku, dobrą pulsację oraz budowanie wspólnej narracji i. Kolorystyka dźwiękowa, idea malarstwa dźwiękowego, podkreślenie programowości i specyfiki motywów zaczerpniętych z chińskiej muzyki ludowej daje wykonawcom możliwość zaprezentowania umiejętności w obszarze różnicowania barwy dźwięku, tworzenia planów i muzycznych przestrzeni. Przedstawione nagranie pozostawia pewien niedosyt,

przede wszystkim w zakresie kolorystyki i emocjonalności. Odnoszę wrażenie, że poprawność wykonania była nadrzędną wartością, którą kierowali się wykonawcy. Uwaga dotyczy także pozostałych prezentacji. Spójne i klarowne tworzenie architektoniki dzieła oraz wspólny czas muzyczny prowadzonej narracji to niewątpliwie atuty wykonania, jednak wzajemna inspiracja barwą dźwięku, jej odcieniami i ekspresją muzyczną to również istotne czynniki partnerstwa muzycznego. Kreatywność w każdym aspekcie wykonawczym czyni interpretację bardziej wartościową. Mam na myśli różnice forte-piano, które w moim odczuciu są zbyt małe, brakuje w nich przestrzeni, wydają się płaskie. Bardzo częste w muzyce chińskiej rapsodyczne zmiany nastroju są zinterpretowane powierzchownie.

Sonata D-dur op. 94 Sergiusza Prokofiewa to prawdziwa skarbnica odcieni emocjonalnych i nastrojów. Kantylenowa, dowcipna, groteskowa, absolutnie mistrzowska pod względem przetwarzania głównych tematów, pełna kontrastów, otwiera przed odtwórcą nieograniczone możliwości zaprezentowania atutów wykonawczych. Poszczególne tematy są wykonywane starannie, Doktorantka kontroluje gatunek dźwięku, trudne technicznie fragmenty wykonuje sprawnie i skutecznie, jest czujną pianistką, która słucha muzycznego partnera. Jednak Jej gra jest mało emocjonalna i ekspresyjna. Kontrasty są zbyt małe. Pomimo logicznej narracji, Doktorantce nie zawsze udaje się utrzymać wewnętrzne napięcie. Materiał dźwiękowy sonaty Poulenca, duże kontrasty emocji, artykulacji, odcieni i planów dźwiękowych inspiruje do pogłębiania wyobraźni muzycznej i poszukiwań w tym zakresie. W grze Doktorantki słychać potrzebę odpowiedniego różnicowania poszczególnych części i motywów. Wykonanie jest zwarte w pulsie, nie brakuje w nim temperamentu. Kilka drobnych mankamentów nie wpływa na ogólną ocenę nagrania. Uwaga dotyczy początkowego crescendo do forte, które jest zbyt ciężkie w stosunku do sugestii kompozytora dolce oraz początku drugiej części, której brakuje płynności i bardziej wysublimowanej barwy. Pianistka zdecydowanie lepiej czuje się w grze motorycznej, która pobudza Ją emocjonalnie i ukazuje walory pianistyczne. Przedstawione nagranie oceniam pozytywnie.

Część teoretyczna pracy pt. „*Studium trzech XX-wiecznych utworów na flet i fortepian autorstwa Jianga Wenye, Siergieja Prokofiewa i Francisa Poulenca*” jest opisem sylwetki kompozytorów, analizą wykonywanych utworów pod względem formalnym i wykonawczym oraz porusza zagadnienia związane z partnerstwem muzycznym. Praca zawiera pięć rozdziałów, krótkie streszczenie, spis treści oraz zakończenie. Autorka zamieściła również listę przykładów muzycznych oraz wykaz tabel i rysunków. W pierwszym rozdziale przybliżyła życiorysy kompozytorów i określa ich style kompozytorskie. Doktorantka bardzo często w sposób niejasny i nieprecyzyjny formułuje swoje tezy, stawiając przed recenzentem pytanie: co autorka miała na myśli? Stwierdzenie cyt. „styl Poulenca łączył romantyczne i poważne elementy”, „nieograniczony i łatwy styl kompozytorski”, „dzieła charakteryzują się kierunkiem i tendencjami”, to tylko wybrane przykłady z całego szeregu podobnych. W drugim rozdziale Doktorantka dokonała bardzo szczegółowej analizy wykonywanych utworów pod kątem budowy formalnej. Świadczy to na pewno o dużej wnikliwości autorki jednak informacje gdzie jest piano, forte, ile taktów ma temat, kiedy rozpoczyna się partia fortepianu, w którym głosie są szesnastki, nie podnoszą wartości merytorycznej badań. Dokonując analizy Sonaty Festosa określa skale pentatoniczne, na których zbudowana jest kompozycja. Jednak dopiero pod koniec opisu pracy doktorskiej przybliżyła ich główne cechy. Logicznej byłoby gdyby Doktorantka przedstawiła je przed analizą utworu, opis byłby bardziej czytelny. Sformułowania takie jak: cyt. „ fortepian przesuwa się w górę”, „podkreślając tonację i rytmiczną zwartość durowego klucza”, „szybkie szesnastki”, „zachodnia forma muzyczna”, obniżają ogólną ocenę pracy. Kolejne rozdziały

odnoszą się do aspektów interpretacyjnych, wykonawczych oraz współpracy w procesie przygotowania dzieła muzycznego oraz wykonania scenicznego. Autorka dzieli się swoimi doświadczeniami i sugestiami dotyczącymi sposobu ćwiczenia, porusza nawet zagadnienia fizjologii gry. Doceniam wnikliwość i zaangażowanie Doktorantki, jednak rezultaty często są na poziomie elementarnym. Każdy wykonawca posiada taką wiedzę, zwłaszcza na tym etapie wykształcenia. Zdecydowanie najlepszym pod względem merytorycznym jest rozdział, w którym Doktorantka przybliżyła cechy skali pentatonicznej i jej pochodnych, skali japońskiej, zamieszcza przykłady ich wykorzystania w „*Sonacie Festosa*”, opisuje tradycyjne instrumenty chińskie oraz imitowanie ich dźwięku w omawianym utworze. Na uznanie zasługuje bardzo bogata bibliografia uporządkowana w kolejności alfabetycznej.

Opis dzieła artystycznego przedstawionego do recenzji prezentuje bardzo niski poziom pod względem językowym i merytorycznym. Ilość błędów jest porażająca. Zdaję sobie sprawę, że może mieć to związek z procesem tłumaczenia, ale użycie w pracy naukowej zwrotu cyt. „wykon”, nie powinno się Doktorantce zdarzyć. Wątpliwości budzą również nieujednoliczone tłumaczenia cytatów. Swoją dysertację doktorską autorka definiuje także jako pracę dyplomową, referat, a nawet artykuł, co może świadczyć o braku wiedzy na temat przyjętej terminologii.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z przedstawioną do oceny przez Panią mgr Qing Xu pracą doktorską pt. „*Studium trzech XX-wiecznych utworów na flet i fortepian autorstwa Jinga Wnye, Siergieja Prokofiewa i Francisa Poulenca*”, stwierdzam, że Doktorantka wykazała się odpowiednim poziomem artystycznym, ale nie posiada umiejętności prowadzenia pracy naukowej. Przedstawiony do recenzji opis dzieła artystycznego sporządzony jest niestarannie i zawiera wiele błędów. Tak przedstawiona część teoretyczna nie przyczynia się do rozwoju dziedziny instrumentalistyka. Praca doktorska mgr Qing Xu nie spełnia wymogów art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz.U.z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.). Pracy doktorskiej Pani mgr Qing Xu nie przyjmuję.

dr hab. Witold Holtz, prof. AM